

Pradžia>Jūsų teisės>Nusikaltimų aukos>Nukentėjusiųjų teisės pagal šalį**Nukentėjusiųjų teisės pagal šalį**

Kroatija

Nusikaltimų aukos ikiteisminio tyrimo metu ir nagrinėjant baudžiamąsias bylas turi įvairias teises, o ypatinga apsauga teikiama vaikams ir prekybos žmonėmis ir nusikaltimų lytinio apsispresdimo laisvei aukoms.

Nusikaltimų aukos turi šias teises:

teisę naudotis paramos nusikaltimų aukoms paslaugomis;

teisę gauti veiksmingą psichologinę ir kitokią profesionalią pagalbą ir paramą iš įstaigų, organizacijų ir institucijų, padedančių nusikaltimų aukoms, kaip nustatyta teisės aktuose;

teisę būti apsaugota nuo bauginimo ir keršto;

teisę į orumo apsaugą duodant parodymus kaip auką;

teisę būti išklausyta nepagrįstai nedelsiant po to, kai buvo praneša apie nusikaltimą, o vėliau būti apklausiamas tik tiek, kiek absoliučiai būtina baudžiamam procesui;

teisę bet kokius veiksmus atlikti lydimą asmens, kuriuo pasitiki;

teisę atlikti kuo mažiau medicininių procedūrų ir tik jei jos absoliučiai būtinos baudžiamajam procesui;

teisę pateikti prašymą pradėti baudžiamąjį persekiojimą arba pateikti privatų ieškinį pagal Baudžiamąjį kodeksą (*Kazenski zakonik*), dalyvauti baudžiamajame procese kaip nukentėjusioji šalis, būti informuota, jei baudžiamasis kaltinimas bus atmestas (Baudžiamojo kodekso 206 straipsnio 3 dalis), ir būti informuota apie prokuroro (*državni odvjetnik*) sprendimą nesiimti veiksmų, taip pat savarankiškai vykdyti baudžiamąjį persekiojimą nedalyvaujant prokurorui;

teisę būti prokuroro informuota apie veiksmus, kurių imtasi dėl jos kaltinimo (Baudžiamojo kodekso 206a straipsnis), ir pateikti skundą vyresniajam prokurorui (*viši državni odvjetnik*) (Baudžiamojo kodekso 206b straipsnis);

teisę prašyti informacijos ir nepagrįstai nedelsiant gauti informaciją apie nusikaltimo vykdytojo paleidimą iš sulaikymo ar kardomojo kalinimo įstaigos, nusikaltimo vykdytojo pabėgimą arba paleidimą iš kalėjimo ir priemonės, kurių imtasi nusikaltimo aukos apsaugai užtikrinti;

teisę prašyti informacijos ir gauti informaciją apie bet kokią galutinę sprendimą, kuriuo nutraukiamas baudžiamasis procesas;

kitas įstatyme numatytas teises.

Be to, seksualinių nusikaltimų ir prekybos žmonėmis aukos taip pat turi teisę:

prieš apklausą pasikonsultuoti su patarėju teisės klausimais, už kurį moka valstybė;

turėti atstovą, kurio išlaidas padengia valstybė;

policijos komisarijate arba prokuratūroje (*državno odvjetništvo*) būti apklausiamos tos pačios lyties asmens ir būti apklausiamos to paties asmens, jei vyksta kita apklausa;

atsisakyti atsakyti į klausimus, kurie yra susiję su jų asmeniniu gyvenimu ir nėra susiję su nusikaltimu;

prašyti, kad būtų apklausiamos garso ir vaizdo priemonėmis (Baudžiamojo kodekso 292 straipsnis);

į asmens duomenų apsaugą;

reikalauti rengti uždarus teismo posėdžius.

Aukomis tapę vaikai kartu su visomis minėtomis teisėmis turi teisę:

turėti atstovą, kurio išlaidas padengia valstybė;

į asmens duomenų konfidencialumą;

reikalauti rengti uždarus teismo posėdžius.

Vaikas yra bet kuris jaunesnis nei 18 metų asmuo.

Vaiką liudytoją ar auką apklausia ikiteisminio tyrimo teisėjas per įrodymų rinkimo posėdį, o šaukimas siunčiamas vaiko tėvams arba globėjams.

Privatus ieškinys

Pranešus apie nusikaltimą, prokuroras baudžiamąjį persekiojimą dažniausiai pradeda savo iniciatyva.

Privatus ieškinys baudžiamojoje byloje gali būti pareiškiamas dėl nusikaltimų, dėl kurių ji iškeliama pareiškus privatų ieškinį. Privatus ieškinys turi būti pareiškiamas per tris mėnesius nuo dienos, kurią įgaliotasis fizinis arba juridinis asmuo sužinojo apie nusikaltimą ir kas jį įvykdė.

Reikalavimai atlyginti žalą

Nukentėjusioji šalis turi teisę pateikti reikalavimą atlyginti žalą baudžiamajame procese.

Nusikaltimo auka yra ir nukentėjusioji šalis, todėl turi teisę teisme pateikti reikalavimą atlyginti žalą.

Reikalavimu atlyginti žalą gali būti siekiama:

žalos – tai gali būti turtinė arba neturtinė žala (pvz., patirtas skausmas, baimė) – kompensavimo;

susigrąžinti prarastus daiktus, jeigu nukentėjusioji šalis gali įrodyti, kad ji buvo tokių daiktų savininkas arba teisėtas valdytojas;

pripažinti negaliojančiu konkretų sandorį, jeigu turtinis sandoris buvo sudarytas nusikalstamu būdu (jeigu kaltinamasis privertė nukentėjusįjį sudaryti sutartį).

Reikalavimas atlyginti žalą kaltinamajam gali būti pateiktas baudžiamojoje byloje arba iškeliant atskirą civilinę bylą. Reikalavimas atlyginti žalą, pateiktas baudžiamojo proceso metu, gali būti patenkintas tik tuo atveju, jeigu teismas kaltinamąjį pripažįsta kaltu.

Toks nuosprendis nėra būtinas nagrinėjant civilinėje byloje pareikštą ieškinį.

Nukentėjusiųjų šalių teisės tyrimo metu ir baudžiamajame procese

Baudžiamajame procese kaip nukentėjusioji šalis dalyvaujanti nusikaltimo auka turi šias teises:

vartoti savo gimtąją kalbą, įskaitant gestų kalbą, ir prašyti vertėjo žodžių pagalbos, jei jis nesupranta kroatų kalbos ar ja nekalba, arba gestų kalbos vertėjo,

jei nukentėjusioji šalis yra kurčias arba neregintis ir kurčias asmuo;

pateikti reikalavimą atlyginti žalą ir teikti prašymus dėl laikino draudimo;

būti atstovaujama;

pateikti faktus ir įrodymus;

dalyvauti įrodymų nagrinėjimo posėdyje;
atvykti į bylos nagrinėjimą, dalyvauti įrodymų nagrinėjimo posėdyje ir padaryti baigiamąjį pareiškimą;
susipažinti su bylos dokumentais;
prašyti būti prokuroro informuota apie veiksmus, kurių buvo imtasi remiantis jų kaltinimu ir pateikti skundą vyriausiajam prokurorui;
paduoti skundą;
siekti ankstesnės padėties atkūrimo;
būti informuota apie baudžiamosios bylos baigtį.

Tiek prieš baudžiamąjį procesą, tiek bet kuriame jo etape prokuratūra ir teismas turi apsvarstyti galimybę, kad kaltinamasis gali atlyginti nukentėjusiajai šaliai bet kokią dėl nusikalstamos veikos padarytą žalą. Be to, jie privalo informuoti nukentėjusiąją šalį apie teisę vartoti savo kalbą, įskaitant gestų kalbą kurtiesiems ir neregintiems ir kurtiems asmenims, teisę į vertėjo pagalbą, jei ji nekalba kroatų kalba arba jos nesupranta, arba gestų kalbos vertėją, jei ji yra kurčias arba neregintis ir kurčias asmuo, teisę pateikti prašymą dėl civilinio ieškinio ir laikinų draudimų, pateikti faktus ir įrodymus, dalyvauti procese ir dalyvauti įrodymų nagrinėjimo posėdyje, padaryti baigiamąjį pareiškimą, susipažinti su savo bylos medžiaga, prašyti būti prokuroro informuotai apie veiksmus, kurių buvo imtasi remiantis jos kaltinimu ir pateikti skundą vyriausiajam prokurorui.

Teisė gauti finansinę kompensaciją

Nusikaltimų aukų finansinės kompensacijos įstatyme (*Zakon o novčanoj naknadi žrtvama kaznenih djela*) (*Narodne Novine* (NN; Kroatijos Respublikos oficialusis leidinys) Nr. 80/08 ir 27/11) nustatyta Kroatijoje įvykdytų tyčinių smurtinių nusikaltimų aukų arba jų giminaičių teisė į finansinę kompensaciją laikantis tame įstatyme nustatytų sąlygų.

Šiame įstatyme nustatyta tyčinių smurtinių nusikaltimų aukų teisė į finansinę kompensaciją ir pasinaudojimo teise į kompensaciją būtinosis sąlygos ir tvarka, įstaigos, kurios priima sprendimus ir dalyvauja sprendimų dėl teisės į kompensaciją priėmimo, taip pat įstaigos ir tvarka tarpvalstybinėse bylose.

Tyčinio smurtinio nusikaltimo aukos turi teisę gauti finansinę kompensaciją iš valstybės biudžeto.

Policija, prokuratūra ir teismai turi pareigą pateikti informaciją apie teisę gauti kompensaciją, išduoti reikalingas prašymo formas ir aukos prašymu pateikti bendro pobūdžio rekomendacijas ir informaciją, kaip pildyti prašymą ir kokius pagrindžiančius dokumentus pridėti.

Finansinės kompensacijos prašymus reikia teikti Teisingumo ministerijai, o juos užpildyti galima naudojant formą, kurią galima atsisiųsti iš ministerijos svetainės.

[Nusikaltimų aukų finansinės kompensacijos prašymo forma_hr](#) (223 Kb)

Prašymai turi būti pateikiami per šešis mėnesius nuo nusikaltimo įvykdymo dienos. Jei yra teisėtų priežasčių, dėl kurių auka negalėjo tokio prašymo pateikti laiku, ji turi tai padaryti per tris mėnesius nuo tos dienos, kurią šios priežastys nustoja egzistavusios, ir bet kuriuo atveju per trejus metus nuo nusikaltimo įvykdymo dienos.

Jeigu auka yra nepilnametis arba veiksnio neturintis asmuo ir jo teisinis atstovas nepateikė ieškinio per šešis mėnesius nuo nusikalstamos veikos dienos, 6 mėnesių terminas pradedamas skaičiuoti nuo tos dienos, kai aukai sukanka 18 metų, arba nuo tos dienos, kai aukai sulaukus 18 metų pradedamas baudžiamasis procesas, arba nuo tos dienos, kai auka tampa veiksnis.

Asmenys, turintys teisę gauti finansinę kompensaciją:

smurtinio nusikaltimo aukos, jei jos yra Kroatijos Respublikos piliečiai, Europos Sąjungos valstybės narės piliečiai arba asmenys, nuolat gyvenantys Europos Sąjungoje, ir nusikaltimas buvo įvykdytas Kroatijoje;

aukos, kurios dėl nusikaltimo patyrė sunkius kūno sužalojimus arba kurių sveikata buvo sunkiai sutrikdyta, turi teisę gauti kompensaciją už gydymo išlaidas, jeigu jos neatlyginamos iš privalomojo sveikatos draudimo lėšų, nevirsijant Kroatijos Respublikoje galiojančio sveikatos draudimo dydžio, ir kompensaciją už prarastas pajamas, bet ne daugiau kaip 35 000 HRK;

mirusios aukos artimi giminaičiai (sutuoktinis arba partneris, vaikas, tėvai arba įtėviai, įvaikis, patėvis arba pamotė, povaiakis, tos pačios lyties partneris, seneliai ir anūkai, jei jie priklausė tam pačiam namų ūkiui kaip ir auka) turi teisę gauti kompensaciją už prarastą pagal įstatymą mokamą išlaikymą, bet ne daugiau kaip 70 000 HRK;

jeigu auka mirė, laidojimo išlaidas apmokėjęs asmuo turi teisę gauti ne didesnę nei 5 000 HRK kompensaciją;

jeigu apie nusikaltimą policijai pranešama arba policija ar prokuratūra apie jį praneša per šešis mėnesius nuo nusikaltimo įvykdymo dienos, nepaisant to, ar nusikaltėlis yra žinomas.

Siekiant nustatyti kompensacijos sumą, atsižvelgiama į aukos elgesį nusikaltimo metu ir po jo arba į aukos veiksmus, prisidėjusius prie žalos, bei žalos mastą, į tai, ar auka nukentėjo tiesiogiai, ir ar apie nusikaltimą ji pranešė kompetentingoms institucijoms bei kada tai padarė. Be to, įvertinamas aukos bendradarbiavimas su policija ir kompetentingomis institucijomis, siekiant patraukti nusikaltėlį baudžiamojon atsakomybėn, atsižvelgiant į tai, ar tiesiogiai nukentėjęs asmuo prisidėjo prie žalos arba ją padidino; bet kuriuo iš šių atvejų kompensacija, kurią auka turės teisę gauti, bus atitinkamai sumažinta.

Prašymas gauti kompensaciją bus atmestas, arba kompensacijos suma sumažinta, jei bus nustatyta, kad auka dalyvavo organizuotuose nusikaltimuose arba nusikalstamoje organizacijoje. Be to, prašymas atlyginti žalą gali būti netenkinamas arba jo suma sumažinta, jei visos kompensacijos sumos suteikimas prieštarautų sąžiningumo, moralės ar viešosios tvarkos principui.

Pranešimas apie nusikaltėlio paleidimą į laisvę

Kaltinamajam skyrus laisvės atėmimo bausmę, Teisingumo ministerijos paramos aukoms ir liudytojams tarnyba (*Služba za podršku žrtvama i svjedocima*) informuoja auką apie kalinio paleidimo į laisvę (besąlygiško paleidimo ir lygtinio paleidimo) dieną.

Įstatymu nustatyta pareiga informuoti aukas apie kalinio paleidimą į laisvę

Pagal Įstatymą, kuriuo iš dalies keičiamas laisvės atėmimo bausmių vykdymo įstatymas, (*Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izvršenju kazne zatvora*) nuostatas Teisingumo ministerijos paramos aukoms ir liudytojams tarnyba turi pranešti aukai, nukentėjusiajai šaliai arba jos šeimai apie kalinio paleidimą į laisvę.

Aukos apie kalinio paleidimą į laisvę informuojamos tais atvejais, kai buvo padarytas nusikaltimas lytinio apsisprendimo teisei ir seksualinei moralei, gyvybei ir galūnėms arba smurtiniai nusikaltimai.

Pirmiau minėta informacija aukai, nukentėjusiajai šaliai arba jos šeimai pateikiama neatsižvelgiant į tai, ar kalinys paleidžiamas besąlygiškai ar lygtinai.

Be to, priimdami sprendimą dėl to, ar leisti kaliniui išvykti iš kalėjimo į savo nuolatinę ar laikiną gyvenamąją vietą, įkalinimo įstaigos ar kalėjimai gali prašyti Paramos aukoms ir liudytojams tarnybos suteikti informacijos apie aukos arba aukos šeimos požiūrį į šią galimybę. Paramos aukoms ir liudytojams tarnyba rengia ataskaitas įkalinimo įstaigai ar kalėjimui, remdamasi pokalbiais su auka.

Parama aukoms ir liudytojams

Paramą aukoms ir liudytojams Kroatijos Respublikoje koordinuoja Paramos aukoms ir liudytojams tarnyba prie Teisingumo ministerijos.

Aukos ir liudytojai gali pasinaudoti parama ir informacija, kurią teikia teismo paramos aukoms ir liudytojams departamentas.

Tokie departamentai buvo įsteigti septyniuose apygardos teismuose (*županijski sudovi*), būtent Zagrebe, Zadare, Osijeke, Vukovare, Splitė, Sisake ir Rijekoje. Departamentai teikia emocinę paramą, praktinę informaciją ir informaciją apie teises aukoms, taip pat teikia paramą ir informaciją liudytojams ir juos

lydintiems asmenims. Paramą taip pat teikia kompetentingų savivaldybių ir baudžiamųjų nusižengimų bylų teismų (*općinski ir prekršajni sudovi*) departamentai.

Aukos informaciją apie jų teises ir joms teikiamos paramos rūšis taip pat gali **nemokamai gauti telefonu 116 006 susisiekus su nacionaliniu nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų aukų skambučių centru** (žr. nacionalinio skambučių centro svetainę).

Teisingumo ministerija aukoms ir liudytojams taip pat teikia paramą ir informaciją apie jų teises, o užklausas galima siųsti e. pašto adresu zrtve.i.svjedoci@pravosudje.hr arba į Kroatijos teisingumo ministerijos svetainę <https://pravosudje.gov.hr/>

Parama aukoms ir liudytojams tarpvalstybinėse bylose

Prie Teisingumo ministerijos įsteigta Paramos aukoms ir liudytojams tarnyba teikia paramą ir informaciją tiek aukoms, tiek liudytojams, kurie šaukiami į teismą pateikiant tarptautinio teismo bendradarbiavimo prašymus (įskaitant karo nusikaltimų liudytojus).

Liudytojams, kurie šaukiami liudyti Kroatijos Respublikos teismuose, arba kroatams liudytojams, kurie yra šaukiami liudyti užsienio teismuose, išsiunčiami informaciniai raštai.

Karo nusikaltimų liudytojams prireikus suteikiama fizinė apsauga ir parama siekiant pasirengti kelionei ir dalyvauti kompetentingoje teisminėje institucijoje (liudytojų ir kitų šalių, šaukiamų į baudžiamojo proceso, susijusio su karo nusikaltimais, metu kompetentingose teisminėse institucijose vykdomą apklausą Kroatijos Respublikoje arba už Kroatijos ribų, kai tokia parama susijusi su tarptautinio teismo bendradarbiavimo prašymu, atveju).

Norėdami rasti reikiamą informaciją, spustelėkite toliau pateiktas nuorodas:

1 - Mano, kaip nusikaltimo aukos, teisės

2 - Pranešimas apie nusikaltimą ir mano teisės tyrimo arba teismo nagrinėjimo metu

3 - Mano teisės pasibaigus teisminiam nagrinėjimui

4 - Kompensacija

5 - Mano teisės į paramą ir pagalbą

Paskutinis naujinimas: 27/03/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

1 - Mano, kaip nusikaltimo aukos, teisės

Kokią informaciją, įvykus nusikaltimui, man suteiks valdžios institucija (pvz., policija, prokuroras), man dar nė nepranešus apie nusikaltimą?

Baudžiamojo proceso kodekse nenumatyta, koks turi būti informacinės brošiūros, kuri gali būti pateikiama nusikaltimo aukai po įvykdyto nusikaltimo ir prieš pranešant apie jį, turinys. Kiekvienas asmuo turi teisę ir galimybę kreiptis į prokuratūrą, kurioje gali pranešti apie nusikaltimą, padaryti pareiškimą ar pateikti parodymus raštu dėl dalyko, priklausančio prokuroro kompetencijai. Asmuo, kreipęsis į prokuratūrą, gaus informaciją apie tai, kaip pranešti apie nusikaltimą, ir kitą svarbiausią informaciją apie savo teises ir pareigas.

Policijos pareigūnai privalo užregistruoti pranešimą apie nusikaltimą, dėl kurio vykdytinas baudžiamasis persekiojimas pagal *ex officio* įgaliojimus.

Be to, kiekvienas asmuo turi teisę gauti tinkamą policijos apsaugą, jei yra pagrįstų priežasčių tokią apsaugą suteikti.

Septynių apskričių teismuose įsteigti paramos nusikaltimų aukoms ir liudytojams padaliniai teikia emocinę paramą ir informaciją nusikaltimų aukoms apie jų teises (įskaitant techninio ir praktinio pobūdžio informaciją). Jie taip pat teikia paramą ir informaciją liudytojams ir nusikaltimų aukų bei liudytojų šeimų nariams. Informacija ir parama teikiamos bet kuriame proceso etape. Nusikaltimo aukos informaciją ir paramą gauna net ir tuo atveju, jei nepraneša apie nusikaltimą. Nusikaltimų aukos ir liudytojai, priklausomai nuo jų poreikių, iš šių padalinių taip pat siunčiami į specializuotas pilietinės visuomenės įstaigas ir organizacijas.

Negyvenu ES šalyje, kurioje įvykdytas nusikaltimas (ES ir ne ES piliečiai). Kaip saugomos mano teisės?

Nuostatos dėl nusikaltimų aukų ir civilinių ieškovų teisių yra vienodai taikomos nepriklausomai nuo pilietybės, nes Kroatijos baudžiamosios teisės aktai taikomi kiekvienam asmeniui, įvykdžiusiam nusikaltimą Kroatijos teritorijoje. Baudžiamojo proceso šalys ir kiti dalyviai turi teisę vartoti savo gimtąją kalbą.

Policija, prokuratūra ir teismai privalo pagal Baudžiamojo proceso kodeksą ir Nusikaltimų aukų (finansinės kompensacijos) įstatymą teikti nusikaltimų aukoms informaciją apie jų teises pagal tuos teisės aktus. Tai reiškia, kad prokuratūra ir teismai privalo iširti galimybes ir prieš baudžiamąjį procesą, ir bet kuriame jo etape nukentėjusiajai šaliai gauti iš kaltinamojo kompensaciją už bet kokius nuostolius ar žalą, kuriuos ji galėjo patirti dėl nusikaltimo, ir žodžiu, nusikaltimo aukai suprantama kalba, arba raštu – kroatų ar anglų kalba informuoti nukentėjusiąją šalį apie jos teisę vartoti savo gimtąją kalbą, teisę pateikti reikalavimą pagal turtinę teisę ir teisę į kompensaciją. Prokuratūra ir teismai taip pat privalo pateikti nusikaltimo aukai, kai ji to prašo, bendrus nurodymus ir informaciją, kaip parengti pareiškimą ir kokius patvirtinamuosius dokumentus reikia pateikti. Informacinės brošiūros, kuriose pateikta informacija apie nusikaltimo aukos teisę gauti kompensaciją, ir kompensacijos reikalavimo forma yra parengtos kroatų ir anglų kalbomis. Šiuos dokumentus kroatų ir anglų kalbomis galima parsisiųsti iš Kroatijos teisingumo ministerijos interneto svetainės.

Bet kuri nusikaltimo auka, pranešusi apie nusikaltimą, iš policijos gauna informaciją apie savo teises. Informavęs nusikaltimo auką žodžiu, policijos pareigūnas pateikia informaciją raštu apie nusikaltimo aukos teises ir suteikia bet kokią turimą informaciją apie tarnybas, teikiančias apsaugą ir paramą nusikaltimų aukoms, įskaitant nemokamą nusikaltimų aukų pagalbos linijos telefono numerį.

Kroatų kalbos visiškai nemokantys asmenys iš policijos gali gauti kitomis kalbomis parengtą informacinę brošiūrą apie savo teises.

Nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų aukoms skirto nacionalinio skambučių centro savanoriai (tel. 116 006) teikia emocinę paramą, informaciją apie teises ir praktinę informaciją. Jie taip pat siunčia nusikaltimų aukas į kitas kompetentingas tarnybas ir organizacijas siekdami užtikrinti, kad nusikaltimų aukos gautų bet kokią papildomą informaciją ir kitų formų paramą bei pagalbą. Ši pagalbos linija veikia darbo dienomis nuo 8.00 iki 20.00 val., o jos darbuotojai gali priimti skambučius kroatų ir anglų kalbomis.

Kokią informaciją gausiu, jei pranešiu apie nusikaltimą?

a) Nusikaltimo auka ir nukentėjusioji šalis turi teisę per du mėnesius po to, kai pareikšti kaltinimai arba pranešta apie nusikaltimą, paprašyti prokuratūros suteikti informaciją apie veiksmus, kurių imtasi dėl tų kaltinimų arba pranešimo apie nusikaltimą. Prokuratūra per pagrįstą laikotarpį, ne vėliau kaip per 30 dienų po prašymo pateikimo datos, jiems praneša apie veiksmus, kurių imtasi, nebent toks prašymas galėtų pakenkti proceso veiksmingumui. Apie sprendimą nesuteikti tokios informacijos turi būti pranešta prašymą pateikusiai nusikaltimo aukai arba nukentėjusiajai šaliai.

b) Prokuroras priima sprendimą sustabdyti tyrimą:

jei nusikaltimas, dėl kurio tas asmuo kaltinamas, nėra toks nusikaltimas, dėl kurio vykdytinas baudžiamasis persekiojimas pagal *ex officio* įgaliojimus;

jei dėl aplinkybių negali būti kaltinamojo kaltės, nebent ta neteisėta veika būtų įvykdyta esant psichinio ar protinio neveiknumo būsenos;

jei suėjo to nusikaltimo senaties terminas arba dėl to nusikaltimo suteikta amnestija ar malonė, ar yra kitų aplinkybių, dėl kurių baudžiamojo persekiojimo vykdyti negalima, ir

jei nėra jokių įrodymų, kad kaltinamasis įvykdė tą nusikaltimą.

Sprendimas dėl tyrimo sustabdymo nusiunčiamas nukentėjusiajai šaliai ir kaltinamajam, kuris iškart paleidžiamas į laisvę, jei buvo sulaikytas ar jam buvo skirtas kardomasis kalinimas. Nukentėjusioji šalis kartu su tuo rašytiniu sprendimu gauna informaciją pagal Baudžiamojo proceso kodekso 55 straipsnį apie tai, kaip pačiai vykdyti baudžiamąjį persekiojimą.

c) Išnagrinėjęs pranešimą apie nusikaltimą ir patikrinęs duomenis prokuratūros informacinėje sistemoje, prokuroras argumentuotu sprendimu tą pranešimą atmeta, jei iš pranešimo yra aišku:

kad tai nėra toks nusikaltimas, dėl kurio gali būti vykdomas baudžiamasis persekiojimas pagal *ex officio* įgaliojimus;

kad suėjo to nusikaltimo senaties terminas arba dėl to nusikaltimo suteikta amnestija ar malonė, arba byla dėl to nusikaltimo jau išspręsta teisme, arba yra kitų aplinkybių, dėl kurių baudžiamojo persekiojimo vykdyti negalima;

kad dėl aplinkybių negali būti kaltės;

kad nėra pagrįstos abejonės, kad kaltinamasis įvykdė tą nusikaltimą, apie kurį pranešta, arba

iš pranešime pateiktos informacijos atrodo, kad tas pranešimas yra nepatikimas.

Prokuroro sprendimas atmesti pranešimą apie nusikaltimą negali būti apskųstas.

Jei Baudžiamojo proceso kodekse nenustatyta kitaip, prokuroras per aštuonias dienas informuoja nusikaltimo auką apie savo sprendimą atmesti pranešimą ir nurodo priežastis, kodėl taip nusprendė. Prokuroras taip pat suteikia informacijos, kaip nusikaltimo auka gali pati vykdyti baudžiamąjį persekiojimą. Apie savo sprendimą atmesti pranešimą prokuroras tą pranešimą pateikusiam asmeniui ir kaltinamajam praneša iškart, jei kuris nors iš šių šalių to paprašo.

Jei prokuroras negali įvertinti kaltinimų patikimumo, remdamasis pačiu pranešimu, arba jei pranešime pateiktos informacijos nepakanka, kad būtų galima pagrįstai nuspręsti pradėti tyrimą arba rinkti įrodymus, prokuroras pats atlieka reikiamus tyrimus arba nurodo policijai tai padaryti.

d) Sulaikymo įstaigos prižiūrėtojas turi iš karto paleisti į laisvę areštuotą arba sulaikytą asmenį:

jei tai daryti nurodė prokuroras;

jei areštuotas asmuo nebuvo apklaustas per įstatymų nustatytą terminą arba

jei jo sulaikymas buvo atšauktas.

e) Prokuroras gali raštu pakviesti liudytojus ir ekspertus padėti rinkti įrodymus. Gavęs prokuroro leidimą, tokius šaukimus gali siųsti ir tyrėjas. Teismas gali pateikti šaukimus liudytojams ir ekspertams duoti parodymus per įrodymų nagrinėjimo posėdį arba dalyvauti teismo posėdyje. Kompetentinga įstaiga iš anksto nustato, koku laiku ir kioje vietoje bus renkami įrodymai. Pašauktas dalyvauti asmuo įspėjamas dėl to, kokie būtų jo nedalyvavimo padariniai.

Ar turiu teisę gauti nemokamas vertimo žodžiu ar raštu paslaugas (kai kreipiuosi į policiją ar kitas institucijas, arba tyrimo ar teismo nagrinėjimo metu)?

Nusikaltimo auka, dalyvaujanti baudžiamajame procese kaip nukentėjusioji šalis, turi teisę:

vartoti savo gimtąją kalbą, įskaitant gestų kalbą, ir prašyti vertėjo žodžiu pagalbos, jei nesupranta kroatų kalbos arba ją pakankamai gerai nekalba, ar gestų kalbos vertėjo pagalbos tuo atveju, jei nukentėjusi šalis yra kurčia arba nereginti ir kurčia.

Kaip valdžios institucija užtikrina, kad suprasčiau ir būčiau suprastas (jei esu vaikas; jei turiu negalią)?

Jei nėra kitaip nustatyta atskiru įstatymu, bet kurio jaunesnio nei 14 metų vaiko parodymus gali išklausti ikiteisminio tyrimo teisėjas. Ši apklausa vyksta teisėjui ir proceso šalims nesant toje pačioje patalpoje, kurioje yra vaikas, ir naudojant profesionalaus asistento valdomą garso ir vaizdo įrangą. Atlikti šią apklausą padeda psichologas, vaikų lavinimo specialistas arba kitas specialistas. Šioje apklausoje taip pat gali dalyvauti kuris nors iš vaiko tėvų arba globėjas, nebent tai trukdytų tyrimui ar prieštarautų vaiko interesams. Proceso šalys, ikiteisminio tyrimo teisėjui leidus, gali per dalyvaujantį specialistą užduoti klausimus vaikui liudytojui. Apklausą įrašoma naudojant garso ir vaizdo įrangą, jos įrašas užantspauduojamas ir pridedamas prie protokolo. Vaiką liudytoją galima šaukti antrai apklausai tik išimtinėmis aplinkybėmis, laikantis tos pačios tvarkos.

Jei nėra kitaip nustatyta atskiru įstatymu, 14–18 metų vaikų parodymus taip pat gali išklausti ikiteisminio tyrimo teisėjas. Su vaiku, ypač jei jis yra nusikaltimo auka, turi būti elgiamasi atidžiai, siekiant užtikrinti, kad dėl apklausos nepablogėtų vaiko psichikos sveikata. Ypač stengiamasi apsaugoti vaiką.

Bet kuris liudytojas, kuris pašauktas negali atvykti dėl senatvės, ligos ar negalios, gali būti apklaustas savo bute ar kitoje savo buvimo vietoje. Tokius liudytojus galima apklausti naudojant specialisto valdomą garso ir vaizdo įrangą. Jei to reikia dėl liudytojo būklės, apklausa atliekama taip, kad proceso šalys galėtų užduoti klausimus liudytojui nebūdamos toje pačioje patalpoje. Jeigu reikia, apklausa įrašoma naudojant garso ir vaizdo įrangą, jos įrašas užantspauduojamas ir pridedamas prie protokolo. Nusikaltimo aukos prašymu ta pati liudytojo apklausos procedūra gali būti atliekama, jeigu nusikaltimo auka yra nukentėjusi nuo nusikaltimo seksualinei laisvei ar moralei, prekybos žmonėmis nusikaltimo arba nusikaltimo šeimoje. Tokį liudytoją pašaukti antrai apklausai galima tik išimtinėmis aplinkybėmis, jei teismas mano, kad tai būtina.

Paramos aukoms tarnybos

Kas teikia paramą aukoms?

Septynių apskrčių (Zagrebo, Osijek, Splito, Rijekos, Sisako, Zadaro ir Vukovaro) teismuose įsteigti paramos nusikaltimų aukoms ir liudytojams padaliniai teikia paramą nusikaltimų aukoms ir liudytojams, duodantiems parodymus šiuose teismuose, taip pat tų miestų arba miestelių savivaldybės teismuose. Šie padaliniai taip pat teikia paramą baudžiamųjų nusižengimų teismuose dėl smurto šeimoje bylų ir siunčia nusikaltimų aukas bei liudytojus, priklausomai nuo jų poreikių, į specializuotas pilietinės visuomenės įstaigas ir organizacijas.

Informacija ir parama teikiamos telefonu ir nusikaltimo aukai arba liudytojui atvykus į teismo pastatą. Informacija taip pat teikiama el. paštu.

Daugiau informacijos rasite šiame [Kroatijos teisingumo ministerijos interneto puslapyje](#).

Ar policija mane automatiškai nukreips į paramos aukoms tarnybą?

Informuodamas nusikaltimo auką apie jos teises, policijos pareigūnas šią informaciją taip pat pateikia raštu ir suteikia bet kokią turimą informaciją apie paramos nusikaltimų aukoms tarnybas, įskaitant nemokamą pagalbos nusikaltimų aukoms linijos telefono numerį. Informacinėje brošiūroje apie teises taip pat pateikiami toliau nurodytų subjektų kontaktiniai duomenys:

kompetentingo paramos nusikaltimų aukoms ir liudytojams padalinio;

pilietinės visuomenės organizacijų toje apskrityje;

pagalbos nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų aukoms nacionalinio skambučių centro (tel. 116 006).

Kaip saugomas mano privatumas?

Kompetentingos institucijos gali rinkti asmeninę informaciją tik įstatymų nustatytais tikslais, atlikdamos savo pareigas, nustatytas Baudžiamojo proceso kodekse.

Asmeninę informaciją galima tvarkyti tik kai tai yra nustatyta įstatymu arba kitomis teisės nuostatomis, ir toks tvarkymas turi būti ribojamas, kad ta informacija būtų tvarkoma tik tuo tikslu, kuriuo yra surinkta. Tolesnis tokios informacijos tvarkymas yra leidžiamas, jei neprieštarauja tam tikslui, dėl kurio ta informacija surinkta, ir jei kompetentingos įstaigos yra įgaliotos tvarkyti tokią informaciją kitu įstatymų nustatyto tikslu ir tas tolesnis tvarkymas yra būtinas ir proporcingas siekiant to kito tikslo.

Asmeninė informacija apie žmogaus sveikatą arba lytinį gyvenimą gali būti tvarkoma tik išimtiniais atvejais, jei kitaip neįmanoma nustatyti to nusikaltimo, už kurį baudžiama penkerių metų laisvės atėmimu ar dar griežtesne bausme, ar vykdyti baudžiamojo persekiojimo, arba kai tyrėjams ar prokuratūrai kitaip kiltų neproporcingai didelių sunkumų.

Neleidžiama tvarkyti asmeninės informacijos, susijusios su rase ar etnine kilmė, politiniais, religiniais ar filosofiniais įsitikinimais arba naryste profesinėje sąjungoje.

Baudžiamojo proceso tikslais surinkta asmeninė informacija gali būti perduodama valdžios institucijoms pagal specialų įstatymą, o kitiems juridiniams asmenims – tik jei prokuratūra arba teismas nustato, kad jiems tokios informacijos reikia įstatymų nustatytam tikslui pasiekti. Kai perduodama tokia informacija, atitinkamiems juridiniams asmenims primenama apie jų pareigą apsaugoti atitinkamų asmenų duomenis.

Asmens duomenys pagal aktualius teisės aktus gali būti naudojami ir per kitus baudžiamuosius procesus, kitus Kroatijoje vykdomus procesus dėl nusikalstamų veikų, taikant procedūras, susijusias su tarptautine pagalba baudžiamosiose bylose, ir prisidedant prie tarptautinio policijos bendradarbiavimo.

Ar tam, kad man būtų suteikta aukoms skiriama parama, prieš tai turiu pranešti apie nusikaltimą?

Nusikaltimo auka gauna informaciją ir paramą iš atitinkamo teismo paramos nusikaltimų aukoms ir liudytojams padalinio arba iš pilietinės visuomenės organizacijos net ir tuo atveju, jei **nepraneša apie nusikaltimą**.

Asmeninė apsauga, jei man gresia pavojus

Pagal Įstatymo dėl policijos užduočių ir įgaliojimų 99 straipsnį, jei atskiru įstatymu nenustatyta kitaip, ir tol, kol yra pagrįstų priežasčių imtis tokių veiksmų, policija užtikrina tinkamą nusikaltimo aukos ir bet kurio kito asmens, suteikuso arba galinčio suteikti baudžiamajam procesui svarbios informacijos, ar bet kurio jiems artimo asmens apsaugą, jeigu jiems arba jų artimiesiems kelia grėsmę nusikaltimo vykdytojas ar kiti su baudžiamuoju procesu susiję asmenys. Policijos teikiama nusikaltimų aukų apsauga yra fizinė apsauga, teikiama visą parą.

Kokio pobūdžio apsaugos esama?

Pagal Įstatymo dėl baudžiamųjų nusižengimų 130 straipsnį policija gali nurodyti laikinai ir ne ilgiau kaip aštuonias dienas taikyti atsargumo priemonę asmeniui, kuris pagrįstai įtariamasis padaręs nusikaltimą. Praktikoje tai paprastai yra draudimai įtariamajam lankytis tam tikroje vietoje ar teritorijoje (išskeldinimas iš nusikaltimo aukos namų), draudimas artintis prie konkretaus asmens arba susisiekti ar palaikyti ryšius su konkrečiu asmeniu. Policija per aštuonias dienas kompetentingame baudžiamųjų nusižengimų teisme pateikia kaltinimus ir jis tada nusprendžia, ar tą atsargumo priemonę, kurios imtasi, reikia sustabdyti, ar toliau taikyti. Be to, teismas per procesą dėl baudžiamojo nusižengimo gali, remdamasis Įstatymu dėl smurto šeimoje (aukų apsaugos), nurodyti smurtautojui taikyti šias priemones:

priverstinį psichosocialinį gydymą;

draudimą smurtautojui artintis prie smurto šeimoje aukos, prie jos priekabauti ar ją persekioti;

išskeldinimą iš bendrų jo ir aukos namų;

priverstinį gydymą nuo priklausomybės nuo tam tikrų medžiagų.

Pagal Įstatymą dėl baudžiamųjų nusižengimų teismas gali imtis ir kitų apsaugos ir atsargumo priemonių, skirtų nusikaltimo aukos apsaugai, kad įtariamasis prie jos nesiartintų ir nepriekabautų.

Be to, pagal Baudžiamojo proceso kodeksą teismas ir prokuroras, užuot skyrę kaltinamajam kardomąjį kalinimą, gali nurodyti imtis vienos ar daugiau atsargumo priemonių, įskaitant draudimą nusikaltimo vykdytojui lankytis tam tikroje vietoje ar teritorijoje, artintis prie konkretaus asmens, susisiekti ar palaikyti ryšius su konkrečiu asmeniu, arba draudimą nusikaltimo vykdytojui persekioti nusikaltimo auką ar priekabauti prie jos ar prie kito asmens, arba išskeldinimą iš nusikaltimo aukos namų.

Kas gali man suteikti apsaugą?

Nusikaltimo auka iš policijos gali gauti informaciją apie visas savo teises, įskaitant informaciją apie savo teisę į apsaugą, galimas apsaugos rūšis ir veiksmus, kurių policija imsis, kad apsaugotų nusikaltimo auką.

Ar kas nors įvertins mano bylą, kad nustatytų galimą tolesnę nusikaltimo vykdytojo sukeltą žalą?

Kai tyrimas baigiamas ir reikiami dokumentai pateikiami kompetentingoms baudžiamosios teisenos institucijoms, policija toliau nebevertina nusikaltimo aukos poreikių, nebent reikėtų taikyti kokias nors apsaugos ar atsargumo priemones, kurių nurodyta imtis. Jei gaunama pranešimų apie naujas aplinkybes, iš kurių tampa aišku, kad nusikaltimo vykdytojas vėl kelia grėsmę, policija imasi tolesnių nusikaltimo aukos apsaugos priemonių remdamasi savo vertinimu ir bylos faktais.

Ar kas nors įvertins mano bylą, kad nustatytų galimą tolesnę baudžiamosios teisenos sistemos (tyrimo arba teisminio nagrinėjimo metu) sukeltą žalą?

Baudžiamosios teisenos sistema (tyrimo ir teismo proceso etapais) veikia taip, kad būtų gerbiamos nusikaltimo aukos teisės ir jos statusas baudžiamajame procese pagal Baudžiamojo proceso kodeksą. Tyrimą atliekanti prokuratūra, prieš apklausdama nusikaltimo auką, individualiai įvertina jos būklę, bendradarbiaudama su įstaigomis, organizacijomis arba institucijomis, kurios teikia paramą ir pagalbą nusikaltimų aukoms. Individualiai vertinant nusikaltimo aukos būklę, be kita ko, nustatomas poreikis imtis specialių nusikaltimo aukos apsaugos priemonių. Jei toks poreikis yra, prokuratūra nustato, kokios apsaugos priemonės turi būti taikomos (speciali nusikaltimo aukos apklausos tvarka, ryšių technologijų naudojimas, kad būtų išvengta bet kokio akių kontakto tarp nusikaltimo aukos ir nusikaltimo vykdytojo, ir kitos teisės aktuose nustatytos priemonės). Kai nusikaltimo auka yra vaikas, laikoma, kad specialias apsaugos priemones taikyti būtina, ir jos nustatomos. Individualiai vertinant nusikaltimo aukos padėtį, visų pirma atsižvelgiama į jos asmenines savybes, nusikaltimo rūšį ir pobūdį ir į aplinkybes, kuriomis įvykdytas nusikaltimas. Ypač daug dėmesio skiriama toms nusikaltimų aukoms, kurios patyrė didelę žalą dėl sunkaus nusikaltimo, kurioms nusikaltimas padarytas dėl konkrečių asmeninių jų savybių ir kurios yra ypač pažeidžiamos dėl savo santykių su nusikaltimo vykdytoju.

Kokia apsauga numatyta ypač pažeidžiamoms aukoms?

Baudžiamosios teisenos sistema (tyrimo ir teismo proceso etapais) veikia taip, kad būtų gerbiamos nusikaltimo aukos teisės ir jos statusas baudžiamajame procese pagal Baudžiamojo proceso kodeksą. Tyrimą atliekanti prokuratūra, prieš apklausdama nusikaltimo auką, individualiai įvertina jos būklę, bendradarbiaudama su įstaigomis, organizacijomis arba institucijomis, kurios teikia paramą ir pagalbą nusikaltimų aukoms. Individualiai vertinant nusikaltimo aukos būklę, be kita ko, nustatomas poreikis imtis specialių nusikaltimo aukos apsaugos priemonių. Jei toks poreikis yra, prokuratūra nustato, kokios apsaugos priemonės turi būti taikomos (speciali nusikaltimo aukos apklausos tvarka, ryšių technologijų naudojimas, kad būtų išvengta bet kokio akių kontakto tarp nusikaltimo aukos ir nusikaltimo vykdytojo, ir kitos teisės aktuose nustatytos priemonės). Kai nusikaltimo auka yra vaikas, laikoma, kad specialias apsaugos priemones taikyti būtina, ir jos nustatomos. Individualiai vertinant nusikaltimo aukos padėtį, visų pirma atsižvelgiama į jos asmenines savybes, nusikaltimo rūšį ir pobūdį ir į aplinkybes, kuriomis įvykdytas nusikaltimas. Ypač daug dėmesio skiriama toms nusikaltimų aukoms, kurios patyrė didelę žalą dėl sunkaus nusikaltimo, kurioms nusikaltimas padarytas dėl konkrečių asmeninių jų savybių ir kurios yra ypač pažeidžiamos dėl savo santykių su nusikaltimo vykdytoju.

Esu nepilnametis. Ar turiu specialių teisių?

Vaikas, kuris yra nusikaltimo auka, turi šias papildomas teises:

teisę, kad jam atstovautų valstybės apmokamas atstovas;

teisę, kad būtų konfidencialiai tvarkoma jo asmeninė informacija;

teisę, kad procesas vyktų nedalyvaujant visuomenei.

Vaikas yra bet kuris jaunesnis nei 18 metų asmuo.

Vaiką liudytoją arba nusikaltimo auką per įrodymų nagrinėjimo posėdį apklausia ikiteisminio tyrimo teisėjas, o šaukimas liudyti yra nusiunčiamas jo tėvams arba globėjui.

Mano šeimos narys mirė įvykdžius nusikaltimą. Kokios mano teisės?

Pagal Nusikaltimų aukų (finansinės kompensacijos) įstatymą, kai tiesioginė nusikaltimo auka miršta dėl smurtinio nusikaltimo, **netiesioginė nusikaltimo auka** (tiesioginės nusikaltimo aukos sutuoktinis, partneris, kuris nors iš tėvų, įvaikis, įtėvis, pamotė, patėvis, posūnis ar podukra arba asmuo, su kuriuo tiesioginė nusikaltimo auka kartu gyveno palaikydama tos pačios lyties santykius) turi teisę gauti finansinę kompensaciją, kaip nustatyta Nusikaltimų aukų (finansinės kompensacijos) įstatymu.

Jeigu netiesioginė nusikaltimo auka buvo mirusiojo (tiesioginės nusikaltimo aukos) išlaikoma, ji turi teisę gauti ne didesnę kaip 70 000 HRK kompensaciją dėl to, kad neteko tokio įstatymų nustatyto išlaikymo, ir ne didesnę kaip 5 000 HRK kompensaciją už patirtas įprastas laidojimo išlaidas.

Bet kuris asmuo, kurio šeimos narys mirė kaip nusikaltimo auka, turi teisę dalyvauti baudžiamajame procese kaip nukentėjusioji šalis ir reikalauti kompensacijos (baudžiamojo arba civilinio proceso tvarka).

Mano šeimos narys buvo nusikaltimo auka. Kokios mano teisės?

Netiesiogine nusikaltimo auka laikomas tiesioginės nusikaltimo aukos sutuoktinis, partneris, vaikas, tėvai, įvaikis, įtėvis, pamotė, patėvis, posūnis ar podukra arba asmuo, su kuriuo tiesioginė nusikaltimo auka kartu gyveno palaikydama tos pačios lyties santykius.

Netiesioginėmis nusikaltimo aukomis taip pat gali būti laikomi seneliai ir anūakai, jei vienas iš jų buvo tiesioginė nusikaltimo auka, jie nuolat gyveno kartu ir seneliai vaikui atstojo tėvus.

Nesantuokiniai santykiai ir tos pačios lyties asmenų santykiai aiškinami pagal Kroatijos teisės aktus.

Jei nusikaltimo auka miršta, netiesioginės nusikaltimo aukos turi teisę gauti kompensaciją (dėl to, kad neteko įstatymų nustatyto išlaikymo, ir už įprastas laidojimo išlaidas).

Ar galiu pasinaudoti tarpininkavimo paslaugomis? Kokios sąlygos taikomos? Ar būsiu saugus vykstant tarpininkavimo procesui?

Kroatijoje *tarpininkavimo tarp nusikaltimo aukos ir vykdytojo modelis* taikomas per ikiteisminį procesą dėl nusikaltimų įvykdžiusių nepilnamečių ir jaunų suaugusiųjų, pagal sistemą, kurioje taikomas sąlyginės galimybės principas laikantis Nepilnamečių bylų teismų įstatymo nuostatų, kuriomis nustatyta konkrečiai prievolę pradėti tarpininkavimo procesą išsprendžiant konfliktą be teismo. Kitaip tariant, jei nepilnametis nusikaltimo vykdytojas įvykdo šią prievolę, jam nereikia stoti prieš teismą.

Nuo 2013 m. Kroatijoje iš viso dirba 60 tarpininkų, baigusią vienų metų mokymo programą, kurią sudaro 170 mokymo valandų (įskaitant paskaitas, praktines užduotis, pratybas pasiskirsčius vaidmenimis ir praktinę mentorystės veiklą bei darbo priežiūrą). Kroatijoje jie yra vieninteliai specialistai, įgalioti vykdyti atkuriamąjį teisingumą baudžiamosiose bylose ir gavę atestatus iš Kroatijos socialinės politikos ir jaunimo reikalų ministerijos, Neteisminio ginčų sprendimo asociacijos ir UNICEF.

Taigi, neteisminio ginčų sprendimo tarnybos veikia visuose miestuose, kurie yra Kroatijos apskričių centrai.

Kur galiu rasti teisės aktą, kuriame būtų išdėstytos mano teisės?

 Baudžiamojo proceso kodeksas

 Nusikaltimų aukų (finansinės kompensacijos) įstatymas

Paskutinis naujinimas: 09/10/2018

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

2 - Pranešimas apie nusikaltimą ir mano teisės tyrimo arba teisminio nagrinėjimo metu

Kaip galiu pranešti apie nusikaltimą?

Apie nusikaltimus kompetentingai prokuratūrai galima pranešti raštu, žodžiu ar kitomis priemonėmis.

Jeigu apie nusikaltimą pranešate žodžiu, būsite perspėjamas dėl melagingų skundų teikimo padarinių. Jeigu apie nusikaltimą pranešama žodžiu, parengiamas rašytinis protokolas, o telefonu arba kitomis telekomunikacijų priemonėmis pateikti pranešimai, kai įmanoma, įrašomi elektroniniu būdu ir parengiamas oficialus raštas.

Apie nusikaltimą pranešančios nusikaltimo aukos gauna rašytinį skundo gavimo patvirtinimą, kuriame išdėstomi pagrindiniai nusikaltimo, apie kurį buvo pranešta, duomenys. Nusikaltimų aukos, kurios nekalba valdžios institucijų vartojama kalba arba jos nesupranta, gali pranešti apie nusikaltimą savo kalba ir joms padeda paskirtas vertėjas žodžiu arba kitas asmuo, mokantis ir suprantantis tiek kompetentingos institucijos, tiek nusikaltimo aukos kalbą. Nusikaltimų aukos, kurios nekalba valdžios institucijų vartojama kalba arba jos nesupranta, gali prašyti, kad skundo gavimo patvirtinimas būtų nemokamai raštu išverstas į jos kalbą.

Jeigu pranešimas apie nusikaltimą teikiamas teismui, policijai arba netinkamai prokuratūrai, šios institucijos jį priima ir nedelsdamos perduoda kompetentingai prokuratūrai.

Prokuroras pranešimą apie nusikaltimą nedelsdamas užregistruoja pranešimų apie nusikaltimus registre, išskyrus atvejus, kai teisės aktuose nurodyta kitaip. Jeigu prokuroras tik sužino apie padarytą nusikaltimą arba gauna jo aukos pranešimą, jis dėl to parengia oficialų raštą, jį įtraukia į įvairių nusikalstamų veikų registrą ir toliau veikia taip, kaip nustatyta teisės aktuose.

Jei pranešime apie nusikaltimą nėra nusikaltimo duomenų, t. y. prokuroras negali nustatyti, apie kokį nusikaltimą pranešta, jis įtraukia tą pranešimą į įvairių nusikalstamų veikų registrą ir paprašo apie nusikaltimą pranešusio asmens per 15 dienų suteikti papildomos informacijos.

Jei apie nusikaltimą pranešęs asmuo neatsako į papildomos informacijos prašymą, prokuroras tai pažymi oficialiame rašte. Pasibaigus terminui, per kurį galima pateikti papildomos informacijos, prokuroras per aštuonias dienas turi apie tai pranešti vyresniajam prokurorui. Vyresnysis prokuroras gali nurodyti pranešimą apie nusikaltimą įtraukti į pranešimų apie nusikaltimus registrą.

Kaip galiu sužinoti, kas vyksta šioje byloje?

Praėjus dviem mėnesiams po to, kai pateiktas skundas arba pranešta apie nusikaltimą, nusikaltimo auka arba nukentėjusioji šalis gali nusiųsti prokurorui prašymą suteikti informacijos apie veiksmus, kurių imtasi dėl to skundo arba pranešimo. Prokuroras turi į prašymą atsakyti per pagrįstą laikotarpį, bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo tada, kai gautas rašytinis prašymas, nebent toks atsakymas galėtų pakenkti procesui. Jei prokuroras nusprendžia nesuteikti šios informacijos, jis turi apie tai informuoti nusikaltimo auką arba nukentėjusiąją šalį.

Nusikaltimo auka, dalyvaujanti baudžiamajame procese kaip nukentėjusioji šalis, turi teisę būti informuota apie šio proceso rezultata.

Ar turiu teisę gauti teisinę pagalbą (tyrimo arba teisminio nagrinėjimo metu)? Kokiomis sąlygomis?

Seksualinių nusikaltimų ir prekybos žmonėmis aukos kartu su minėtomis teisėmis turi teisę prieš savo apklausą nemokamai pasikonsultuoti su patarėju teisės klausimais ir joms gali būti skirtas atstovas. Šio patarėjo ir (arba) atstovo dalyvavimo išlaidas padengia valstybė.

Vaikai, kurie yra nusikaltimų aukos, kartu su visomis minėtomis teisėmis turi teisę turėti atstovą, kurio išlaidas padengia valstybė.

Nusikaltimų aukos turi teisę gauti pirminę ir antrinę teisinę pagalbą. Tokia pagalba per procesą nemokamai teikiama smurtinių nusikaltimų aukoms, kad jos galėtų gauti kompensaciją už žalą, kurią patyrė kaip nusikaltimo aukos.

Nemokamos teisinės pagalbos įstatyme yra numatytas pirminės ir antrinės teisinės pagalbos teikimas.

Pirminė teisinė pagalba apima bendrąją teisinę informaciją, teisinės konsultacijas, pareiškimus viešojo sektoriaus institucijoms, Europos Žmogaus Teisių Teismui ir tarptautinėms organizacijoms pagal tarptautines sutartis ir vidaus darbo tvarkos taisykles, atstovavimą viešojo sektoriaus institucijų nagrinėjamose bylose ir teisinę pagalbą sprendžiant ginčus neteismine tvarka.

Pirminė teisinė pagalba gali būti teikiama bet kuriuo teisiniu klausimu, jeigu:

pareiškėjas neturi pakankamai žinių ar gebėjimų, kad galėtų pats ginti savo teises;

pareiškėjas nėra gavęs teisinės pagalbos pagal specialiuosius teisės aktus;

pateiktas prašymas nėra aiškiai nepagrįstas;

pareiškėjo ekonominė padėtis yra tokia, kad sumokėjus už profesionalią teisinę pagalbą būtų sunku pragyventi jam pačiam ar kitiems jo namų ūkio nariams.

Pareiškėjai, siekiantys gauti pirminę teisinę pagalbą, turėtų kreiptis tiesiai į pirminės teisinės pagalbos teikėją.

Antrinė teisinė pagalba apima teisinės konsultacijas, pareiškimus taikant procedūrą, kuria siekiama apginti darbuotojų teises nuo darbdavio, pareiškimų teikimą per teismo procesus, atstovavimą per teismo procesus, teisinę pagalbą taikiai sprendžiant ginčus ir atleidimą nuo teisinių išlaidų bei teismo mokesčių mokėjimo.

Antrinė teisinė pagalba gali būti teikiama, jeigu:

procesas yra sudėtingas;

pareiškėjas nėra pajėgus pats sau atstovauti;

pareiškėjo ekonominė padėtis yra tokia, kad sumokėjus už profesionalią teisinę pagalbą būtų sunku pragyventi jam pačiam ar kitiems jo namų ūkio nariams;

bylinėjimasis nėra nepagrįstas;

per praėjusius šešis mėnesius nebuvo atmestas pareiškėjo prašymas dėl tyčia pateiktos netikslios informacijos ir

pareiškėjas nėra gavęs teisinės pagalbos pagal specialiuosius teisės aktus.

Prašymas suteikti antrinę teisinę pagalbą patenkinamas prieš tai nevertinant pareiškėjo ekonominės padėties, jei pareiškėjas yra:

vaikas, dalyvaujantis procese dėl savo išlaikymo;

smurtinio nusikaltimo auka, siekianti gauti kompensaciją dėl tuo nusikaltimu padaryto sužalojimo;

išlaikymo išmokų gavėjas pagal specialiuosius teisės aktus dėl socialinės apsaugos teisių arba

pragyvenimo išmokos gavėjas pagal įstatymą dėl Kroatijos nepriklausomybės karo veteranų ir jų šeimos narių teisių ir įstatymą dėl karo ir pilietinio karo veteranų apsaugos.

Pareiškėjai, prašantys suteikti antrinę teisinę pagalbą, kompetentingai įstaigai turi pateikti nustatytos formos prašymą.

Ar galiu prašyti kompensuoti išlaidas (patirtas dėl dalyvavimo tyrime ir (arba) teismo nagrinėjimo procese)? Kokiomis sąlygomis?

Kaltinamiesiems, kurie pripažįstami kaltais, teismas įsako padengti bylinėjimosi išlaidas, nebent jie turėtų teisę būti visiškai ar iš dalies nuo to atleisti.

Kai baudžiamasis procesas sustabdomas arba kai teismas išteisina kaltinamąjį ar panaikina kaltinimus, teismo nutartimi arba sprendimu turi būti nustatyta, kad valstybė apmoka baudžiamojo proceso išlaidas pagal Baudžiamojo proceso įstatymo 145 straipsnio 2 dalies 1–5 punktus, neišvengiamas kaltinamojo patirtas išlaidas ir neišvengiamas gynėbos advokato išlaidas bei jam priklausančią atlyginimą, jei įstatymų nenustatyta kitaip.

Ar galiu pateikti skundą, jei mano byla bus nutraukta jos neperdavus teismui?

Nusikaltimų aukos, kurių skundai dėl nusikaltimų yra atmesti, gali pačios vykdyti baudžiamąjį persekiojimą.

Jei prokuroras nustato, kad nėra pagrindo vykdyti baudžiamąjį persekiojimą dėl nusikalstamos veikos, dėl kurios gali būti vykdomas baudžiamasis persekiojimas pagal *ex officio* įgaliojimus, ar patraukti baudžiamajon atsakomybės asmenis, apie kuriuos pranešta, jis turi per aštuonias dienas apie tai informuoti nusikaltimo auką ir suteikti jai informaciją, kad ji pati gali vykdyti baudžiamąjį persekiojimą. Tą patį turi padaryti ir teismas, jeigu jis priima nutartį sustabdyti procesą dėl to, kad prokuroras nutraukė baudžiamąjį persekiojimą kitose bylose.

Ar galiu dalyvauti teismo nagrinėjimo procese?

Pagal Baudžiamojo proceso įstatymą nukentėjusioji šalis per baudžiamąjį procesą turi šias teises:

vartoti savo gimtąją kalbą, įskaitant gestų kalbą, ir prašyti vertėjo žodžių paslaugų, jei nekalba kroatų kalba arba jos nesupranta, ar gestų kalbos vertėjo paslaugų, jei nukentėjusioji šalis yra kurčias arba neregintis ir kurčias asmuo;

pateikti susijusį ieškinį dėl žalos atlyginimo ir prašymus taikyti laikinus draudimus nusikaltimo vykdytojui;

gauti teisinio atstovavimo paslaugas;

pateikti faktus ir siūlyti įrodymus;

dalyvauti įrodymų nagrinėjimo posėdyje;

dalyvauti procese, dalyvauti procedūroje dėl įrodymų ir padaryti baigiamąjį pareiškimą;

prašyti leisti susipažinti su bylos medžiaga pagal Baudžiamojo proceso įstatymo 184 straipsnio 2 dalį;

prašyti, kad prokuroras praneštų apie veiksmus, kurių imtasi dėl pateikto pranešimo, ir pateikti skundą vyresniajam prokurorui;

pateikti apeliacinį skundą;

prašyti atkurti ankstesnę padėtį;

gauti pranešimą apie baudžiamojo proceso rezultatą.

Koks yra mano oficialus statusas teisingumo sistemoje? Pavyzdžiui, ar esu (arba galiu pasirinkti būti) nusikaltimo auka, liudytojas, nukentėjusioji šalis ar privatus kaltintojas?

Nusikaltimų aukos yra fiziniai asmenys, tiesiogiai dėl nusikaltimo patyrę fizinę ar psichologinę žalą, turtinę žalą arba šiurkštų savo pagrindinių teisių ir laisvių pažeidimą. Nusikaltimo auka taip pat gali būti asmens, kuris mirė tiesiogiai dėl nusikaltimo, sutuoktinis, partneris, gyvenimo draugas, neoficialus gyvenimo draugas ir palikuonis, o jeigu tokių asmenų nėra – tiesiogiai dėl nusikaltimo mirusio asmens protėviai arba broliai ir seserys. Bet kuris asmuo, kuriam teisiškai priklausė būti mirusiojo išlaikomam, taip pat laikomas to nusikaltimo auka.

Nukentėjusioji šalis yra nusikaltimo auka arba juridinis asmuo, kuriam tuo nusikaltimu padaryta žala ir kuris dalyvauja baudžiamajame procese turėdamas nukentėjusiosios šalies statusą.

Proceso šalies arba dalyvio statusas priklauso ne nuo to asmens noro, o nuo jo vaidmens toje konkrečioje baudžiamojoje byloje. Kiekvienas asmuo gali atlikti bet kurį iš minėtų vaidmenų, priklausomai nuo aplinkybių, kaip nustatyta teisės aktais; jo pasirinkimas yra susijęs su teisėmis, kuriomis jis nori naudotis kaip nukentėjusioji šalis arba nusikaltimo auka.

Kokios yra mano su šiuo statusu susijusios teisės ir pareigos?

Nusikaltimo auka turi teisę:

gauti paramos nusikaltimų aukoms paslaugas;

gauti veiksmingą psichologinę ir kitokią profesionalią pagalbą ir paramą iš įstaigų, organizacijų ir institucijų, padedančių nusikaltimų aukoms, kaip nustatyta teisės aktuose;

būti apsaugota nuo bauginimo ir keršto;

išsaugoti savo orumą duodama parodymus kaip auka;

būti išklausyta be nepagrįsto delsimo po to, kai pateikia skundą dėl nusikaltimo, o vėliau būti apklausiama tik tiek, kiek absoliučiai būtina tam baudžiamajam procesui;

bet kokius veiksmus atlikti lydimą asmens, kuriuo pasitiki;

atlikti kuo mažiau medicininių procedūrų ir tik jei jos absoliučiai būtinos baudžiamajam procesui;

pateikti prašymą pradėti baudžiamąjį persekiojimą arba pateikti privatų ieškinį pagal Baudžiamąjį kodeksą, dalyvauti baudžiamajame procese kaip nukentėjusioji šalis, būti informuota, jei skundas dėl nusikaltimo bus atmestas (Baudžiamojo proceso įstatymo 206 straipsnio 3 dalis), ir būti informuota apie prokuroro sprendimo nesiimti veiksmų, taip pat savarankiškai vykdyti baudžiamąjį persekiojimą nedalyvaujant prokurorui;

būti prokuroro informuota apie veiksmus, kurių imtasi dėl jos skundo (Baudžiamojo proceso įstatymo 206a straipsnis), ir pateikti skundą vyresniajam prokurorui (šio įstatymo 206b straipsnis);

prašyti informacijos ir be nepagrįsto delsimo gauti informaciją apie nusikaltimo vykdytojo paleidimą iš sulaikymo ar kardomojo kalinimo įstaigos, nusikaltimo vykdytojo pabėgimą arba paleidimą iš kalėjimo ir priemonės, kurių imtasi nusikaltimo aukos apsaugai užtikrinti;

prašyti informacijos ir gauti informaciją apie bet kokią galutinį sprendimą, kuriuo nutraukiamas baudžiamasis procesas;

įgyvendinti kitas pagal įstatymus suteiktas teises.

Baudžiamajame procese kaip nukentėjusioji šalis dalyvaujanti nusikaltimo auka turi šias teises:

vartoti savo gimtąją kalbą, įskaitant gestų kalbą, ir prašyti vertėjo žodžiu paslaugų, jei nekalba kroatų kalba arba jos nesupranta, ar gestų kalbos vertėjo paslaugų, jei nukentėjusioji šalis yra kurčias arba neregintis ir kurčias asmuo;

pateikti ieškinį dėl žalos atlyginimo ir prašymus taikyti laikinus draudimus nusikaltimo vykdytojui;

gauti teisinį atstovavimą;

pateikti faktus ir siūlyti įrodymus;

dalyvauti įrodymų nagrinėjimo posėdyje;

dalyvauti procese, dalyvauti procedūroje dėl įrodymų ir padaryti baigiamąjį pareiškimą;

prašyti leisti susipažinti su bylos medžiaga pagal įstatymą;

prašyti, kad prokuroras praneštų apie veiksmus, kurių imtasi dėl pateikto pranešimo, ir pateikti skundą vyresniajam prokurorui;

pateikti apeliacinį skundą;

prašyti atkurti ankstesnę padėtį;

gauti pranešimą apie baudžiamojo proceso rezultata.

Kartu su šiame įstatyme numatytomis nusikaltimų aukų teisėmis nusikaltimų aukos, kurios yra vaikai, dar turi šias teises:

teisę nemokamai turėti atstovą,

teisę į asmens duomenų apsaugą,

teisę, kad būtų nagrinėjama uždaramame posėdyje. (Baudžiamojo proceso įstatymo 44 straipsnio 1 dalis).

Kartu su šio įstatymo 43 straipsnyje nurodytomis nusikaltimų aukų teisėmis seksualinių nusikaltimų ir prekybos žmonėmis aukos dar turi šias teises:

teisę į nemokamą konsultaciją iki apklausos,

teisę gauti nemokamą atstovą,

teisę policijoje arba prokuratūroje būti apklausiamoms tos pačios lyties asmens ir, jei įmanoma, to paties asmens, jeigu apklausa kartojama,

neatsakyti į klausimus, kurie nėra susiję su nusikaltimu, tačiau yra susiję su nusikaltimo aukos privačiu gyvenimu,

teisę prašyti, kad būtų apklausiamos garso ir vaizdo priemonėmis (šio įstatymo 292 straipsnio 4 dalis),

teisę į asmens duomenų apsaugą,

teisę, kad būtų nagrinėjama uždaramame posėdyje. (Baudžiamojo proceso įstatymo 44 straipsnio 4 dalis).

Tyrimo etape nusikaltimų aukos, kurios dalyvauja procese kaip privatūs kaltintojai arba nukentėjusiosios šalys, gali atkreipti dėmesį į visus susijusius faktus ir pateikti įrodymus, svarbius nustatant nusikaltimą, išaiškinant nusikaltimo vykdytoją (-us) ir pateikiant reikalavimus per susijusį ieškinį dėl žalos atlyginimo.

Ir prieš baudžiamąjį procesą, ir visais šio proceso etapais prokuratūra ir teismas turi apsvarstyti galimybę, kad kaltinamasis nukentėjusiajai šaliai kompensuotų bet kokią dėl nusikaltimo patirtą žalą. Jie taip pat privalo informuoti nukentėjusiąją šalį apie tam tikras jos teises pagal įstatymus (pavyzdžiui, nukentėjusiosios šalies teisę vartoti savo gimtąją kalbą, teisę pateikti ieškinį dėl žalos atlyginimo ir kt.).

Asmenys, kurie gali turėti informacijos apie nusikaltimą, nusikaltimo vykdytoją ar kitas svarbias aplinkybes, gali būti pašaukti dalyvauti kaip **liudytojai**.

Nukentėjusiosios šalys, **veikiančios kaip ieškovai ir privatūs kaltintojai, gali būti apklausiamos kaip liudytojai**.

Privatus kaltintojas turi tas pačias teises kaip ir prokuroras, išskyrus tas teises, kurias turi tik valstybės institucija.

Ar teisminio nagrinėjimo metu galiu padaryti pareiškimą ar duoti parodymus? Kokiomis sąlygomis?

Pagal šį įstatymą nukentėjusioji šalis turi teisę:

atkreipti dėmesį į faktus ir pateikti įrodymus;

dalyvauti įrodymų nagrinėjimo posėdyje;

dalyvauti procese, dalyvauti procedūroje dėl įrodymų ir padaryti baigiamąjį pareiškimą (Baudžiamojo proceso įstatymo 51 straipsnio 1 dalis).

Baudžiamąjį persekiojimą vykdančiame nusikaltimo auka turi tas pačias teises kaip ir prokuroras, išskyrus tas teises, kurias turi tik valstybės institucija.

Privatus kaltintojas turi tas pačias teises kaip ir prokuroras, išskyrus tas teises, kurias turi tik valstybės institucija. Privatūs kaltintojai privalo laikytis tų pačių procesinių nuostatų, kurios taikomos nukentėjusiosioms šalims ir ieškovams.

Per apklausą vyriausiasis teisėjas paragina visas šalis išdėstyti įrodymus, kuriuos jos ketina pateikti pagrindiniame posėdyje. Kiekviena šalis paraginama pateikti pastabų dėl kitos šalies pareiškimų.

Kokią informaciją gausiu teisminio nagrinėjimo metu?

Tyrimo etapu nusikaltimų aukos, kurios dalyvauja procese kaip privatūs kaltintojai arba nukentėjusiosios šalys, gali atkreipti dėmesį į visus faktus ir pateikti įrodymus, svarbius nustatant nusikaltimą, išaiškinant nusikaltimo vykdytoją (-us) ir pateikiant reikalavimus ieškinyje dėl žalos atlyginimo.

Baudžiamajame procese kaip nukentėjusioji šalis dalyvaujanti nusikaltimo auka turi šias teises:

prašyti, kad prokuroras praneštų apie veiksmus, kurių imtasi dėl pateikto pranešimo, ir pateikti skundą vyresniajam prokurorui;

būti informuota apie tai, kad skundas dėl nusikaltimo atmestas arba kad prokuroras nusprendė nesiimti veiksmų;

gauti pranešimą apie baudžiamojo proceso rezultata.

Ar turėsiu galimybę susipažinti su bylos medžiaga?

Nusikaltimo auka, dalyvaujanti baudžiamajame procese kaip nukentėjusioji šalis, gali susipažinti su bylos medžiaga.

Paskutinis naujinimas: 09/10/2018

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

3 - Mano teisės pasibaigus teisminiam nagrinėjimui

Ar galiu apskųsti sprendimą?

Nusikaltimo auka, dalyvaujanti baudžiamajame procese kaip nukentėjusioji šalis, gali apskųsti nuosprendį.

Asmenys, kuriems leidžiama tai daryti, pirmosios instancijos teismo nuosprendį gali apskųsti per 15 dienų po to, kai jiems įteikta to nuosprendžio kopija.

Apeliacinį skundą gali pateikti bet kuri bylos šalis, gynybos advokatas arba nukentėjusioji šalis.

Nukentėjusioji šalis gali apskųsti nuosprendį remdamasi teismo priimta nutartimi dėl baudžiamojo proceso išlaidų ar dėl reikalavimo atlyginti žalą. Tačiau jei prokuroras perėmė baudžiamąjį persekiojimą iš nukentėjusiosios šalies, kuri veikė kaip privatus kaltintojas, ji gali pateikti apeliacinį skundą bet kokių pagrindų, kuriuo galima užginčyti nuosprendį.

Kokios yra mano teisės paskelbus nuosprendį?

Nusikaltimo auka, dalyvaujanti baudžiamajame procese kaip nukentėjusioji šalis, gali pateikti apeliacinį skundą ir siekti, kad būtų atkurta ankstesnė padėtis.

Ar turiu teisę į paramą ar apsaugą, pasibaigus teisminiam nagrinėjimui? Kiek laiko?

Nusikaltimų aukos ir liudytojai gali kreiptis į specialius apskričių teismų padalinius, kad gautų informaciją ir paramą bet kuriame baudžiamojo proceso (ar proceso dėl baudžiamojo nusižengimo) etape iki tol, kol bus priimtas nuosprendis.

Jei nusikaltimų aukos arba liudytojai į šiuos paramos aukoms ir liudytojams padalinius kreipsis **po to, kai bus priimtas nuosprendis**, šie padaliniai suteiks jiems informaciją pagal savo kompetenciją ir nusiųs juos į kitas specializuotas organizacijas ir tarnybas, kurios tenkina nusikaltimų aukų arba liudytojų poreikius.

Teisingumo ministerijos Nepriklausoma paramos nusikaltimų aukoms ir liudytojams tarnyba teikia nusikaltimų aukoms, nukentėjusioms šalims arba jų šeimos informaciją apie nusikaltimo vykdytojo paleidimą (automatinį arba lygtinį paleidimą) iš kalėjimo. Ši informacija teikiama visoms nusikaltimų aukoms ir nukentėjusioms šalims po sunkių nusikaltimų, tokių kaip nusikaltimai gyvybei ir sveikatai, seksualiniai nusikaltimai, smurtiniai nusikaltimai ar karo nusikaltimai.

Išimtiniais atvejais, kai Tarnyba nustato, kad ilgalaikio smurto šeimoje ar smurto prieš moteris aukai reikia suderintos papildomos paramos, ji informuoja tos apskrities specialios darbo grupės, skirtos smurto šeimoje ir smurto prieš moteris prevencijai ir kovai su juo, koordinatorių apie įvykusį pokalbį su nusikaltimo auka ir apie jos problemas ir paprašo, kad ši apskrities darbo grupė imtųsi reikiamų veiksmų. Kai tinka, ši informacija taip pat perduodama kompetentingam policijos skyriui ir kompetentingam socialinės gerovės centrui, jei nusikaltimo auka (vaikas ar kitas asmuo) yra teisiškai neveiksni, arba kompetentingai probacijos tarnybai, jei nusikaltimo vykdytojas yra lygtinai paleistas į laisvę ir privalo reguliariai atvykti į probacijos tarnybą.

Išimtiniais atvejais, kai Tarnyba, remdamasi informacija, surinkta iš nusikaltimo aukos (dėl kito nusikaltimo, o ne tų, kurie minėti pirmiau), padaro išvadą, kad nusikaltimo aukai reikia skubios papildomos paramos ir apsaugos, ji gali prašyti, kad, nusikaltimo aukai sutikus, veiksmų imtųsi kompetentingas policijos skyrius.

Paramą nusikaltimų aukoms taip pat teikia **pilietinės visuomenės organizacijos** iškart po nusikaltimo, per baudžiamąjį procesą ir po teismo bylos nagrinėjimo pabaigos, t. y. po to, kai priimtas galutinis nuosprendis. Pilietinės visuomenės organizacijų teikiama parama ir pagalba priklauso nuo jų kompetencijos.

Kokia informacija man bus suteikta, jei nusikaltimo vykdytoji bus paskelbtas nuosprendis?

Rašytinis nuosprendis, kuriame pateikta nurodymų dėl galimų teisių gynimo priemonių, įteikiamas kaltintojui, kaltinamajam ir jo gynybos advokatui, nukentėjusiajai šaliai (jei ji turi teisę apskųsti sprendimą), tai šaliai, kurios turtas tuo sprendimu konfiskuojamas, ir juridiniam asmeniui, iš kurio turi būti konfiskuotos pajamos.

Nukentėjusiajai šaliai, kuri neturi teisės apskųsti nuosprendžio, jis bus pateiktas įstatymų nustatyta tvarka kartu su pranešimu apie jos teisę siekti, kad būtų atkurta ankstesnė padėtis. Galutinis nuosprendis pateikiamas nukentėjusiajai šaliai, jei ji to paprašo.

Ar man bus pranešta, jei nusikaltimo vykdytojas bus paleistas (įskaitant paleidimo nesuėjus terminui arba lygtinio paleidimo atvejus) arba pabėgs iš kalėjimo?

Pagal Baudžiamojo proceso įstatymą prašymą pateikusi nusikaltimo auka nedelsiant policijos informuojama apie tai, kad nutrauktas nusikaltimo vykdytojo sulaikymas arba kardomasis kalinimas, nebent dėl tokios informacijos atskleidimo galėtų kilti grėsmė nusikaltimo vykdytoji. Nusikaltimo auka taip pat informuojama apie priemones, kurių imamasi dėl jos apsaugos, kai tokių priemonių yra nurodyta imtis.

Pataisos įstaigos ir kalėjimai neinformuoja Nepriklausomos paramos nusikaltimų aukoms ir liudytojams tarnybos apie pabėgusius kalinius, o pranešimą apie nusikaltimo vykdytojo pabėgimą nusiunčia tik policijai; tačiau šias teisės normas netrukus planuojama pakeisti.

Nusikaltimų aukos turi teisę, kai paprašo, būti informuojamos apie nusikaltimo vykdytojo paleidimą iš sulaikymo ar kardomojo kalinimo įstaigos ir jo pabėgimą arba paleidimą iš kalėjimo, taip pat apie priemones, kurių imamasi dėl aukos saugumo.

Sunkių nusikaltimų, t. y. nusikaltimų gyvybei ir sveikatai, seksualinių nusikaltimų, smurtinių nusikaltimų ir karo nusikaltimų aukos informuojamos apie nusikaltimo vykdytojo automatinį arba lygtinį paleidimą į laisvę.

Ar būsiu įtrauktas priimant sprendimus dėl paleidimo arba lygtinio paleidimo? Pavyzdžiui, ar galiu padaryti pareiškimą arba paduoti skundą?

Į bet kokį smurtinio nusikaltimo aukos padarytą pareiškimą ir į kitą svarbią su nusikaltimo auka susijusią informaciją atsižvelgiama svarstant, ar reikėtų priimti sprendimą leisti nusikaltimo vykdytoji praleisti savaitgalius ne pataisos įstaigoje ar kalėjime. Nusikaltimo aukos pareiškimas yra vienas iš lygtinio paleidimo proceso dokumentų. Tačiau pagal šiuo metu galiojančius teisės aktus nusikaltimo aukai nesuteikiama galimybės dalyvauti priimant sprendimą dėl lygtinio paleidimo ir (arba) tą sprendimą apskųsti.

Paskutinis naujinimas: 09/10/2018

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

4. Kompensacija

Kokia procedūra taikoma reikalavimui, kad nusikaltimo vykdytojas atlygintų žalą (pvz., teismo byla, civilinis ieškinys, civilinis ieškinys baudžiamojoje byloje)?

Pagal konkrečius teisės aktus nusikaltimų, už kuriuos baudžiama ne mažiau kaip penkerių metų laisvės atėmimu, aukos, patyrusios didelę psichologinę ir fizinę traumą arba sunkius nusikaltimo padarinius, turi teisę pasikonsultuoti su patarėju prieš duodamos parodymus per baudžiamąjį procesą arba pateikdamos reikalavimą atlyginti žalą; šiam patarėjui atlyginama iš valstybės biudžeto.

Per baudžiamąjį procesą reikalavimus atlyginti žalą gali teikti asmenys, kuriems leidžiama pareikšti tokius reikalavimus civiliniais ieškiniais.

Nusikaltimų aukos, teikiančios reikalavimus atlyginti žalą, turi nurodyti, ar jau gavo kompensaciją ir ar pateikė reikalavimą dėl žalos atlyginimo.

Teismas nusikaltimo vykdytojui nurodė man atlyginti žalą ir (arba) sumokėti kompensaciją. Kaip užtikrinti, kad nusikaltimo vykdytojas sumokėtų?

Kai dėl reikalavimo atlyginti žalą priimamas galutinis ir vykdytinas sprendimas, nukentėjusioji šalis gali prašyti, kad teismas, priėmęs tą sprendimą pirmąją instancija, išduotų jai patvirtintą to sprendimo kopiją, kurioje būtų nurodyta, kad tas sprendimas vykdytinas.

Jei sprendime nenustatyta termino, iki kurio jis turi būti įvykdytas, tuo sprendimu nustatyta prievolė turi būti įvykdyta per 15 dienų po to, kai tas sprendimas tampa galutinis. Po šio termino pradedamas priverstinis tos prievolės vykdymo užtikrinimas.

Jei nusikaltimo vykdytojas nemoka, ar gali valstybė man atlikti išankstinį mokėjimą? Kokiomis sąlygomis?

Tyčinio nusikaltimo aukai gali būti skirta kompensacija iš valstybės biudžeto pagal specialų įstatymą. Jei jau yra patenkintas aukos reikalavimas atlyginti žalą, kompensacijos dydis priklauso nuo tos skirtos sumos, o teismas, priimančias sprendimą dėl reikalavimo atlyginti žalą, taip pat atsižvelgia į kompensaciją, aukos jau gautą iš valstybės biudžeto.

Ar turiu teisę į kompensaciją iš valstybės?

Tyčinį smurtinių nusikaltimų, kurie įvykdyti Kroatijoje po 2013 m. liepos 1 d., aukos turi teisę gauti kompensaciją:

jei yra Kroatijos ar kitos ES valstybės narės piliečiai arba gyventojai;

jei dėl nusikaltimo patyrė sunkų kūno sužalojimą arba sunkų sveikatos sutrikdymą;

jei apie nusikaltimą pranešta policijai ar prokuratūrai arba jis užregistruotas toje įstaigoje per šešis mėnesius nuo tos dienos, kurią jis įvykdytas, nepriklausomai nuo to, ar nusikaltimo vykdytojas yra žinomas;

jei auka pateikia oficialios formos prašymą kartu su reikiama dokumentais (prašymo formą galima gauti bet kuriame policijos skyriuje, prokuratūroje arba municipaliniame ar apskrities teisme; ją taip pat galima gauti internetu Teisingumo ministerijos, Vidaus reikalų ministerijos, prokuratūrų ir municipalinių bei apskričių teismų svetainėse).

Auka turi teisę, kad būtų kompensuotos:

medicininio gydymo išlaidos iki valstybės nustatytų ribų; ši kompensacija suteikiama tik tada, kai aukos išlaidos negali būti padengtos sveikatos draudimo lėšomis;

prarastos pajamos iki 35 000 HRK.

Ar turiu teisę į kompensaciją, jei nusikaltimo vykdytojas nepripažintas kaltu?

Kompensacija aukai gali būti suteikta net ir tuo atveju, kai nusikaltimo vykdytojas nežinomas arba baudžiamasis procesas nepradėtas.

Ar turiu teisę į specialią išmoką, kol laukiu sprendimo dėl mano pateikto ieškinio dėl kompensavimo?

Pagal Kroatijos įstatymus tokių specialių išmokų neteikiama.

Paskutinis naujinimas: 09/10/2018

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

5 - Mano teisės į paramą ir pagalbą

Esu nusikaltimo auka. Į ką turiu kreiptis dėl paramos ir pagalbos?

Paramos aukoms pagalbos linija

Nacionalinė paramos nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų aukoms linija (tel. 116 006) teikia emocinę paramą, informaciją apie aukų teises bei praktinę informaciją ir pataria, kurios įstaigos ir organizacijos gali suteikti tolesnę informaciją, pagalbą ir paramą.

Ši pagalbos linija – tai nemokamos pagalbos telefonu paslauga.

Ji teikiama kroatų ir anglų kalbomis, darbo dienomis nuo 8.00 iki 20.00 val.

Nacionalinė paramos nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų aukoms linija (tel. 116 006) yra bendroji paramos tarnyba.

Daugiau informacijos: <https://pzs.hr/>

Kitos specializuotos pilietinės visuomenės organizacijos taip pat teikia paramą ir pagalbą telefonu kai kurių nusikaltimų aukoms ir vaikams. Daugiau informacijos pateikiama Kroatijos [Teisingumo ministerijos interneto svetainėje](#) kurioje taip pat galite rasti šių organizacijų sąrašą pagal apskritis ir informaciją [apie](#) pilietinės visuomenės organizacijas, įtrauktas į Paramos nusikaltimų aukoms ir liudytojams ir bendradarbiavimo tinklą (kroat. *Mreža podrške i suradnje za žrtve i svjedoke kaznenih djela*).

Visoje šalyje psichosocialinę ir teisinę pagalbą teikiančių organizacijų sąrašas:

116 006	Nacionalinė paramos nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų aukoms linija	Darbo dienomis 8.00–20.00 val.
116 000	Nacionalinė karštoji linija dėl dingusių vaikų Dingusių ir smurtą patiriančių vaikų pagalbos centras	24/7
116 111	<i>Hrabri telefon</i> – pagalbos vaikams linija	Darbo dienomis 9.00–20.00 val.
0800-0800	<i>Hrabri telefon</i> – pagalbos tėvams linija	Darbo dienomis 9.00–20.00 val.
0800 77 99	Pagalbos dėl prekybos žmonėmis telefono numeris	Kiekvieną dieną, 10.00–18.00 val.
0800 55 44	Smurto aukų moterų konsultavimo centras Zagrebo moterų centras	Darbo dienomis 11.00–17.00 val.
0800 655 222	Pagalbos smurto aukoms moterims ir vaikams telefono numeris <i>Ženska pomoć sada</i> – moterų pagalbos linija	24/7
0800 200 144	<i>B.a.B.e.</i> – nemokama teisinė pagalba smurto šeimoje aukoms	Darbo dienomis 9.00–15.00 val.
01 6119 444	Paramos seksualinio smurto aukoms centras <i>Ženska soba</i> – lytinių teisių centras	Darbo dienomis 10.00–17.00 val.
01 48 28 888	Psichologinė pagalba Psichologinės pagalbos centras TESA	Darbo dienomis 10.00–22.00 val.
01 48 33 888	„Blue Phone“ vaikų pagalbos linija	Darbo dienomis 9.00–21.00 val.
01 4811 320	Nemokama teisinė pagalba Teisės universiteto Teisės klinika	Darbo dienomis 10.00–12.00 val., trečiadieniais ir ketvirtadieniais 17.00–19.00 val.

Ar parama aukoms teikiama nemokamai?

Taip.

Kokio pobūdžio paramą galiu gauti iš valstybinių tarnybų ar institucijų?

Paramos nusikaltimų aukoms ir liudytojams padaliniai teikia:

emocinę paramą;

informaciją apie teises;

techninio ir praktinio pobūdžio informaciją aukoms, liudytojams ir jų šeimų nariams;

siuntimus į specializuotas įstaigas ir pilietinės visuomenės organizacijas pagal aukos arba liudytojo poreikius.

Apskričių teismų paramos nusikaltimų aukoms ir liudytojams padaliniai:

PARAMOS NUSIKALTIMŲ AUKOMS IR LIUDYTOJAMS PADALINIAI		
Osijeko apskrities teismas	Adresas:	Europska avenija 7, 31 000 Osijek, Hrvatska (Kroatija)
	Tel.	031/228-500
	E. paštas:	podrska-svjedocima@zsos.pravosudje.hr
Rijekos apskrities teismas	Adresas:	Žrtava fašizma 7, 51000 Rijeka, Hrvatska (Kroatija)
	Tel.	051/355-645
	E. paštas:	podrska-svjedocima-ri@pravosudje.hr
Sisako apskrities teismas	Adresas:	Trg Ljudevita Posavskog 5, 44000 Sisak, Hrvatska (Kroatija)
	Tel.	044/524-419
	E. paštas:	podrska-svjedocima-sk@zssk.pravosudje.hr
Splito apskrities teismas	Adresas:	Gundulićeva 29a, 21000 Split, Hrvatska (Kroatija)
	Tel.	021/387-543
	E. paštas:	podrska-svjedocima-st@pravosudje.hr
Vukovaro apskrities teismas	Adresas:	Županijska 33, 32000 Vukovar, Hrvatska (Kroatija)
	Tel.	032/452-529
	E. paštas:	podrska-svjedocima-vu@pravosudje.hr
Zadaro apskrities teismas	Adresas:	Borelli 9, 23 000 Zadar, Hrvatska (Kroatija)
	Tel.	023/203-640
	E. paštas:	podrska-svjedocima@pravosudje.hr
Zagrebo apskrities teismas	Adresas:	Trg N.Š. Zrinskog 5, 10 000 Zagreb, Hrvatska (Kroatija)
	Tel.	01/4801-062

Kroatijos teisingumo ministerijos Paramos nusikaltimų aukoms ir liudytojams tarnyba (kroat. *Služba za podršku žrtvama i svjedocima*):

teikia sistemingą paramą aukoms ir liudytojams;

koordinuoja teismų padalinių, teikiančių paramą aukoms ir liudytojams, darbą;

teikia nusikaltimų aukoms, nukentėjusioms šalims ar jų šeimų nariams informaciją apie nusikaltimo vykdytojo paleidimą (automatinį arba lygtinį paleidimą) iš kalėjimo;

teikia informaciją apie teises ir emocinę paramą nusikaltimų aukoms ir liudytojams iš užsienio, kviečiamiems duoti parodymus Kroatijos teismuose pagal tarptautinės teisinės pagalbos mechanizmą, ir nusikaltimų aukoms bei liudytojams iš Kroatijos, pagal tą patį mechanizmą kviečiamiems duoti parodymus užsienio teismuose. Tarnyba siūnčia nusikaltimų aukoms ir liudytojams informacinius laiškus su kontaktine informacija;

priima iš nusikaltimų aukų kompensacijos reikalavimus, rengia medžiagą Kompensavimo nusikaltimų aukoms komiteto (kroat. *Odbor za novčanu naknadu žrtvama kaznenih djela*) posėdžiams ir teikia pagalbą tarpvalstybinėse bylose.

Kokio pobūdžio paramą galiu gauti iš nevyriausybinių organizacijų?

Priklausomai nuo organizacijos pobūdžio ir jos kompetencijos, galima gauti įvairių rūšių pagalbą ir paramą: psichologinę, emocinę, teisinę, praktinę, apgyvendinimo, medicinos pagalbą, apsaugą ir paramą teisme.

Daugiau informacijos ir šių organizacijų kiekvienoje apskrityje sąrašą rasite Kroatijos [Teisingumo ministerijos svetainėje](#).

Kroatijoje šiuo metu steigiami dvylika probacijos tarnybų. Jų užduotis – atsižvelgti į baudžiamųjų sankcijų vykdymo žmogiškąjį aspektą, užtikrinti efektyvesnę nusikaltimų vykdytojų reintegraciją į visuomenę ir teikti pagalbą nusikaltimų aukoms, nukentėjusiosioms šalims ir jų bei nusikaltimų vykdytojų šeimoms.

Nacionalinė probacijos tarnyba padeda pasirengti nusikaltimų vykdytojų grįžimui į visuomenę po paleidimo iš kalėjimo. Tai apima pagalbą jiems susirasti būstą ir darbą, taip pat pagalbą jiems patiems ir jų nusikaltimų aukoms, nukentėjusiosioms šalims bei jų šeimoms pasirengti nusikaltimo vykdytojo išėjimui į laisvę. Ši tarnyba taip pat organizuoja psichosocialinės paramos teikimą aukoms, nukentėjusiosioms šalims ir aukų bei nusikaltimų vykdytojų šeimoms.

Kai ketinama išleisti į laisvę nusikaltimo vykdytoją, kuris atlieka bausmę už seksualinį nusikaltimą, nusikaltimą gyvybei ir sveikatai ar smurtinį nusikaltimą, Probacijos tarnyba privalo tinkamai ir nedelsdama apie tai pranešti aukoms, nukentėjusiosioms šalims arba jų šeimoms.

Atskirų probacijos tarnybų ir Teisingumo ministerijos Probacijos departamento kontaktiniai duomenys pateikti [čia](#).

Nusikaltimų aukos gali kreiptis į policiją el. paštu policija@mup.hr ar prevencija@mup.hr arba paskambinti telefonu **192 (visą parą, visomis savaitės dienomis) ar +385 1 3788 111**.

Paskutinis naujinimas: 09/10/2018

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.